

Innst. O. nr. 30

(2007-2008)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:31 (2007-2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

I 1972 ble foreldres rett til fysisk å refse egne barn opphevet. Likevel har det helt siden 1972 vært uklart om det var meningen å forby all fysisk avstraffelse av barn, eller om det kun var mishandling som skulle forbys. I 1987 ble derfor lovverket skjerpet ved en endring i barneloven. Vold mot barn reguleres i dag av barneloven og av straffeloven, men det er ikke knyttet sanksjoner til overtredelse av barneloven § 30. Overtredelse straffes eventuelt etter straffeloven.

Forslagsstillerne mener fysisk avstraffelse av barn er ulovlig etter barneloven og straffeloven, men mener det er nødvendig med en klargjøring i barneloven slik at det ikke er tvil om at fysisk avstraffelse av barn er forbudt i Norge. Forslagsstillerne mener dagens ordlyd i barneloven § 30 tredje ledd åpner for en uheldig uklarhet på dette området.

Forslagsstillerne viser til at selv lett fysisk avstraffing er i strid med barnekonvensjonen, og at norsk rett må være helt presis på at all vold mot og fysisk avstraffing av barn er ulovlig, inkludert "forsiktede" eller "lettere" klaps.

En viss bruk av fysisk makt, holding eller hindring, særlig av små barn, for å unngå at de i øyeblikket volder skade på seg selv eller andre, eller på ting, må utvilsomt være tillatt.

Det foreslås at barneloven § 30 tredje ledd endres for å klargjøre at vold, uansett om den er rettet mot et barn eller en voksen og uansett om den utøves av en forelder, er uakseptabelt. Forslagsstillerne mener det må komme klart fram av ordlyden at det ikke er adgang til å bruke fysisk avstraffelse.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Vedtak til lov

om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endring:

§ 30 tredje ledd skal lyde:

Det er forbode å fysisk avstraffe barn. Barnet må ikkje bli utsett for vald eller på anna vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare.

II

Loven trer i kraft straks."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Synnøve Brenden Klemetrud og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Mølvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lo-

de, og fra Venstre, Trine Skei Grande, vil understreke at all form for fysisk avstraffelse som ledd i barneoppdragelsen er forkastelig og helt uakseptabelt. All form for fysisk avstraffelse er ydmykende og krenkende. I likhet med voksne har barn krav på å bli behandlet med respekt slik at de ikke utsettes for krenkelser. Vi har som samfunn et felles ansvar for at barn ikke blir utsatt for vold, overgrep og krenkelser. Det må derfor ikke være tvil om at det er absolutt nulltoleranse for alle krenkelser overfor barn. Vi vet at all form for krenkelse og overgrep setter dype spor hos barn. Det er dypt tragisk for dem det gjelder, og det koster samfunnet enorme ressurser å reparere skadene.

Komiteen vil også understreke at det som er forbudt å gjøre mot et voksent menneske, også er forbudt å gjøre mot et barn. Foreldres refselsesrett ble opphevet i 1972. For å gjøre det helt klart at det ikke er tillatt å bruke vold i oppdragelsen, kom bestemmelsen om at barnet ikke må bli utsatt for vold inn i barneloven i 1987. Barneloven § 30 gjelder innholdet i foreldreansvaret. Det følger av bestemmelsens tredje ledd at barnet ikke må bli utsatt for vold eller på annet vis bli behandlet slik at den fysiske eller psykiske helsen blir utsatt for skade eller fare. Det er imidlertid ikke knyttet noen sanksjoner direkte til regelen i barneloven.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Høyesteretts uttalelse i Rt. 2005 side 1561 med hensyn til at det ikke vil rammes av straffeloven § 228 dersom foreldre i oppdragelsesøyemed tildeler sine barn "lettere klaps", har vakt offentlig debatt. Uttalelsen har blitt kritisert for å gi en uklar rettstilstand, som i praksis kan føre til at noen oppdragere griper til hardere refselsesmidler enn lovlig, fordi de ikke har fått en klar norm å forholde seg til. Kjennelsen åpner for at barn ikke får det samme vern om sin fysiske integritet som voksne. Flertallet viser til at hensikten med lovforslaget som fremmes i Dokument nr. 8:31 (2007-2008) er å tydeliggjøre rettstilstanden slik at det framgår uttrykkelig at foreldre ikke kan bruke noen form for fysisk avstraffelse overfor barn i barneoppdragelsen. For å oppnå dette må man endre barneloven og straffeloven. Forslaget inneholder bare endringer i barneloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har ikke observert noen offentlig debatt eller allmenn kritikk av Høyesterett på dette punkt, om man ser bort fra tabloidpressen og lignende medier som med ujevne mellomrom lager sensasjonspregede oppslag.

Disse medlemmer har i liten eller ingen grad sett meldinger om saker i rettsvesenet som dreier seg om "lettere klaps" i oppdragelsesøyemed. De saker som fremkommer ofte, er saker med alvorlig mishandling, vold og/eller incest. Slike saker mener disse medlemmer skal straffes hardere enn i dag.

Disse medlemmer frykter at man ved å sette alvorlig mishandling og grov vold mot barn i samme bås som foreldre som gir lette klaps, får en rettstilstand som ikke avspeiler verken den allmenne rettsopfatning eller sunn fornuft.

Disse medlemmer har også vanskelig for å se hvordan Venstres forslag i Dokument nr. 8:31 (2007-2008) skal løses i praksis. På den ene siden vil man tillate en viss bruk av fysisk makt, holding eller hindring, særlig av små barn, for å unngå at de i øyeblikket volder skade på seg selv eller andre eller på ting, mens man på den andre siden skal forby "lettere klaps". Hvordan man eksempelvis skal dra dette skillet i situasjoner hvor et barn (les ungdom) tidlig i tenårene med atferdsvansker (diagnoser) raser ut, og foreldrene må intervensjonere før småsøsken, andre eller hus og hjem blir skadet, er for disse medlemmer vanskelig å se.

Disse medlemmer vil derfor gå imot forslaget om lovfesting utover dagens vern av barn mot fysisk avstraffelse.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme for Stortinget forslag om endring i barneloven § 30 i tråd med intensjonen i Dokument nr. 8:31 (2007-2008) - representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad.

Regjeringen bes samtidig vurdere om det er behov for å klargjøre og eventuelt forsterke barns vern mot fysisk avstraffelse i straffeloven. Regjeringen bes legge fram lovforslag i løpet av høsten 2008/våren 2009.

II

Dokument nr. 8:31 (2007-2008) om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen

og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova), vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 5. februar 2008

May-Helen Molvær Grimstad

leder

May Hansen

ordfører

